

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 42

שאל נא את הכהנים תורה

א. ממש כמו שכתוב במדרש (ילקוט תצט) זה היה השנה שמלך המשיח נגלה, וכל אומות העולם היו מתגרים זה בזה, ומלך פרס רצה להפציץ את כל העולם, והיה כזה פחד, לא היה מקום בעולם שהיה שייך להימלט, ואז הקב"ה אמר לבניו האהובים אל תתיראו! כל זה בשבילכם! הגיע זמן גאולתכם! בני בן השנים עשרה כל כך התרגש מהנסים הגלויים שהקב"ה עשה לנו, והקדיש קרבן תודה. האם מותר להקריבו? (ע' נדה מה: ובראשונים)

ב. אשה טמאה פתחה את הברז להכין את המים לרחוץ הילד. המים היו די חמים והדלת הייתה סגורה, והחדר נתמלא באדים. היו לי כמה כלים בחדר שנמצא עליהם אדים. קודם כל האם המים נטמאו מחמת שפתחה הברז? והאם האדים מטמאים הכלים? (ע' מכשירים פ"ב מ"ב)

ג. אני מכין שמן זית טהור למנורה! מאיזה שלב הוכשרו הזיתים לקבל טומאה (ממוחל היוצא מהזיתים)? (טהרות פ"ט)

ד. לפי דעת הרמב"ם ששאר משקים אינם מקבלים טומאה כלל, מה הדין אם סחט מיץ מתפוז שנטמא, האם הטומאה פקעה כשנעשה מיץ? (ע' פסחים לג:, ור"ש טהרות פ"י מ"ה, ופמ"ג אר"ח ס' שכ"א בתחילה ד"ה עוד רגע)

ה. אני בדרך לבית המקדש עם הקרבן שהקדשתי. האם מותר לי לשים על הקרבן מאכלי בהמה שתצטרך לאכול באמצע הדרך, וכן להניח עליה שמיכה שתצטרך בעוד שעתיים, או זה נחשב כעבודה בקדשים? (ע' חזו"י פסחים פ"ד ה"א, חזו"א פרה ב טו', ונחל איתן ס' ט' סעיף ה' ס"ק א')

הלכתא למשיחא

מי שיש בידו קרבן העומד להקרבה, בין נדר נדבה או חובה, אם לא הקריבו ברגל ראשון ביטל מצות עשה של ובאת שמה והבאתם שמה, וכן מוצא שפתיך תשמור. לפי כמה אחרונים (פנ"י בית מאיר ביצה יט:, שפ"א ר"ה ד:) אם נדר להפריש קרבן ולא הפריש אינו עובר ברגל ראשון, והרבה אחרונים חולקים וס"ל דגם בזה עובר. נדר במחשבתו להביא קרבן לפי הריטב"א (שבועות כו:): אינו עובר בעשה של מוצא שפתיך, ויש חולקים.

קרבן שאינו יכול להביאו ברגל ראשון כמו קרבן תודה בפסח, יש אומרים שאינו מחוייב להביאו לפני הרגל, ואחר הרגל אינו עובר בעשה (מנ"ח תקעה.א, צל"ח ביצה יט:, טו"א ר"ה ו. ועוד), וי"א (תוס' יו"ט פסחים פ"ה מ"ה ועוד) שחייבים להביאו לפני פסח.

סוף הזמן להביא הקרבן הוא בסוף הרגל, וי"א שבשבועות עד ו' ימים אחר כן, וכן בסוכות עד שמיני עצרת אינו עובר כיון ששייך להשלים אז קרבנות החג, ויש חולקים (וכ"כ הרמב"ן סוכה מת.).

אם לא היה מחוייב מתחילת הרגל להביא, מבואר בספרי (פ' פנחס ופ' ראה) וירוש' ר"ה (פ"א ה"א) דחייב להביאו באמצע הרגל, אבל האחרונים (טו"א ר"ה ד, מנ"ח תלח.ב, צל"ח ביצה יט:, ורש"ש ר"ה ה:) נקטו דלא קיימ"ל כן, ואינו מחוייב להביא. ומ"מ אף שאינו עובר בעשה, אבל מצוה מיהא איכא להקריבו ברגל (שמחת יו"ט ביצה יט:). וזה נוגע מאד לילודת שהגיע יום מא' באמצע החג (למ"ד אשה מחוייבת בעשה זו).

היה חייב קרבן לפני הרגל והפרישו ברגל, דעת כמה אחרונים (ערל"נ ר"ה ו., הפלאה כת"י ביצה יט:, ב"מ שם, וזכר יצחק ס' ל') דאינו עובר בעשה, והרבה חולקים על זה, וכן הביאו האחרונים בשם הירוש' ר"ה פ"א ה"א דעובר.

עבר הרגל ולא הקריב, לדעת הליקוטי הלכות (תמורה יח:) וחזו"א (דמאי ב' ז') עובר בעשה בכל יום, ויש שכתבו בכל רגל, ויש שכתבו ששוב אינו עובר.

רק מי שמחוייב לעלות לרגל, אפי' לאלו שפטורים מראיה אבל צריכים לעלות משום שמחה, חייבים בעשה זו. ולענין אשה שפסק הרמב"ם שמחוייבת בלאו דבל תאחר כיון שמחוייבת במצות שמחה, נחלקו האחרונים אם חייבת בעשה זו, או דינו ככל מצות עשה שהזמן גרמא דנשים פטורות.

(כל זה לקוח מספר תורות הקרבנות פרק לח, עיי"ש ליתר מראה מקומות)

תשובות לשאלות גליון שעבר

א. אני כמעט לא מאמין מה שאני רואה! עוד הפעם נבדוכנצור הרשע וסנחריב ואדרינוס ולופינוס וכל מלכי הרשעים שהצרו לישראל ולירושלים כולם שולטים עוד הפעם ומתקבצים כל האומות ללחום בירושלים, ואז ד' יצא ונלחם אתם, ושלח בהם מגיפה, כדי שאנחנו נראה בעינינו נקמת ד' על הרשעים (זה לא מספיק שהיו עד עכשיו בגיהנם, עיקר כבוד שמים הוא כשנראה בעינינו), אז התקיים וברב גאונך תהרוס קמין! (זוהר פ' בשלח נח:). אחרי כל זה הלכתי להביא קרבן תודה להודות על כל הניסים. יש לי כבש שנולד לפני שבועיים האם מותר לכתחילה להקריבו? (ע' פרה פ"א מ"ד) תשובה: לפי הגירסא שלנו במשנה נדרים ונדבות מותר לכתחילה אם הוא בן שמונת ימים, ובדעת הרמב"ם כתב הרדב"ז דלא גרס כן במשנה, ולכתחילה צריך שיהא בן שלשים יום (מעט לעת ע' חז"א פרה א' ס"ק ו' ו').

ב. היה לי כוס זכוכית חדשה, עם נייר בתחתיתו, ונפלו מים טמאים לתוכו, ולא נגעו בדפני הכוס, רק נפל על הנייר, האם נטמאה הכוס? (ע' רמב"ם וראב"ד כלים פ"א ה"ה, ותוס' שבת טז. ד"ה אלא) תשובה: לדעת הרמב"ם ותוס' כלי זכוכית אינו נטמא מאויר, ולדעת תוס' נטמא מאוירו כמו כלי חרס.

ג. יש לי מים עם קצת מיץ ענבים מעורב בתוכו ונטמאו, האם אני יכול להשיקן למקוה לטהרן? תשובה: מבואר בתוס' זבחים עח: דכל עוד ששם יין עליו לא מהני השקה, ולכן אם הוא באופן שיש בו מספיק יין שמברכים עליו בפה"ג, בודאי לא מהני השקה. ואם הוא באופן שכבר נמזג יותר מן הראוי לקרות יין, אם היין לבן שלא ניכר מראהו כל שהמים הוא הרוב מהני השקה, אבל ביין אדום אם מראה המים נראה כמו יין לא מהני השקה, אבל שינוי מראה בעלמא עדיין שם מים עליו (ע' תוס' מנחות כב. ד"ה אם).

ד. הכנתי עוגיות של תרומה ולפני האפיה כשהיו בתבנית נדבקו אחד לשני, ומשה בא מהמקוה (לזכור! משה הוא טבול יום), ונגע בעוגיה אחת (נדון לכף זכות, כנראה שהוא חשב שהם חולין), מיד הוצאתי העוגיה ושרפתי אותה, מה הדין לגבי שאר העוגיות, האם הם ג"כ טמאים? ומה הדין אם שפרינצי שלא מקפידה לאכול חולין בטהרה נגעה בעוגיה? (ע' טבול יום פ"א מ"א)

תשובה: לגבי טבול יום לא נחשב חיבור, ורק העוגיה שנגע בו נפסל, ולגבי שאר טומאות אפי' דרבנן כמו אוכל אוכלים טמאים, נחשב חיבור וכולם נטמאו (ובירושלמי חלה פ"ג ה"ה דף כא' נחלקו רי"ח ור"ל אם נחשב חיבור מה"ת או רק מדרבנן).

ה. המחזה נפלא ביותר! כל מקום שיש ישראל מתכנסים ובאים. כל מקום שיש הר הקב"ה משפילו, וכל מקום שיש עמק הקב"ה מגביהו, כולם חוזרים לירושלים. עשרת השבטים באים מתחת האדמה עד הר הזיתים, והקב"ה עומד על הר הזיתים, והוא נבקע, ועשרת השבטים עולים מתוכו! (פסיקתא לב, י). כולם רצו לבית המקדש להביא קרבנות, והעומס רב. יש לי שתי שאלות, (א) האם אני יכול להביא סכין מביתי לשחוט, בלי להקדישו לכלי שרת? (ב) האם אפשר לשחוט עולה חטאת ושלמים באותו סכין, או צריך סכין לכל מין קרבן בנפרד? (ע' תורת הקרבנות ד' עבודות פ"א באריכות).

תשובה: דעת רוב ראשונים שצריך שהסכין תהא כלי שרת (ע' תוס' זבחים מז, רשב"א ותוהרא"ש חולין ג', מאירי ותוהרא"ש סוטה יד:; ורש"י שם ו: ועוד ראשונים המובא בתורת הקרבנות שם). ודעת ר' אפרים (תוס' זבחים שם) שא"צ כלי שרת, ורעת הרמב"ם דלכתחילה צריך כלי שרת, ובדיעבד כשר אפי' אינו כלי. ובית יצחק (יו"ד סי' ו' ס"ק יג) כתב דהרמב"ם מודה בקרבן פסח דכלי שרת הוא לעיכובא, ובשבה"ל (ח"א ר"ד) צידד דגם בקרבן תודה הוא כן לפי הבית יצחק (כיון דצריך שהשחיטה תהא מקדש הלחם).

(ב) הנידון הוא כיון דבית השחיטה רותח, ואם ישחוט עולה למשל הרי יש בליעות של עולה בסכין, ואח"כ כשישחט שלמים יצטרך או לקלוף או להדיח (שפשוף היטב), מקום השחיטה, ולכתחילה אסור לשחוט על דעת לקלוף או להדיח, שמא ישכח (כמבואר כ"ז בחולין ח: וביר"ד ס' י'), וכן אם שחט חטאת ואח"כ שלמים, יהיה בליעות של חטאת בשלמים, א"כ מהראוי לייחד סכין לכל סוג קרבן. ובזרע אברהם (וג), צידד דלא הקפידו על זה.